

ГЛАВА 2

ПИТАННЯ ХІРУРГІЇ

УДК: 617.7- 007.681

Кореляція зорових функцій і показників якості життя у хворих первинною відкритокутовою глаукомою

Т.А. БІБІК, В.В. ТРЕТЯК

У статті проведено аналіз кореляції зорових функцій і показників якості життя пенсіонерів Міністерства оборони України з первинною відкритокутовою глаукомою. Показано, що на якість життя впливає метод лікування, психологічні проблеми пацієнта та часті візити до лікаря.

Ключові слова: зорові функції, показники якості життя, первинна відкритокутова глаукома.

Лікування хворих первинною відкритокутовою глаукомою (ПВКГ) продовжує залишатися однією з найактуальніших проблем в офтальмології [1, 3, 4, 5]. Так, за даними вітчизняних авторів, останніми роками відмічено значне зростання захворюваності на глаукому (з 1,7 до 4,7%) та рівня первинної інвалідності (з 0,17 до 0,81%), особливо серед інвалідів I і II груп, який збільшився з 60 до 85% [1, 4, 5]. Сучасна ситуація у сфері охорони здоров'я і соціального обслуговування населення змушує офтальмологів переглянути перелік показань та протипоказань до основних способів лікування ПВКГ. За даними літератури, до відносних показань для оперативного лікування відносять неможливість прийому лікарських препаратів, дороговартість більшості медикаментів, неможливість регулярного медичного огляду офтальмологом [2], що значно знижує якість життя пацієнтів [6]. Питанням кореляції між показниками якості життя та станом зорових функцій присвячена невелика кількість досліджень.

Так, Jampel H.D. з співавт., довели, що зниження якості життя хворих на глаукому слабо корелює з результатами бінокулярного периметричного тесту (коефіцієнт кореляції 0,32 при використанні спеціалізованих офтальмологічних опитувальників та 0,17 – при використанні загальних) [7]. Spaeth G.L. з співавт. досліджували величину кореляції між рівнем якості життя і даними периметрії, контрастною чутливістю і гостротою зору. Було встановлено, що коефіцієнт кореляції в середньому склав 0,68. Wandell .E. з співавт. показали, що використання блокаторів ізольовано і в комбінації з міотиками у хворих на глаукому не впливали на якість життя [8]. Таким чином, дані різних авторів значно відрізняються один від одного і залежать від використаних методів оцінки якості життя. Використання спеціалізованих опитувальників, безумовно, впливають на величину кореляції між показниками якості життя і даними об'єктивного дослідження зорових функцій. Але за нашими переконаннями використання вузького круга питань в опитувальниках відображають безпосередньо лише зниження зорових функцій і є недостатньо доцільними з двох причин. По-перше, специфіка клінічного перебігу (незворотній характер захворювання, високий відсоток несприятливих результатів, необхідність постійного лікування) визначає неминучий вплив на якість життя хворих, постійний прийом препаратів, сумніви пацієнтів щодо результату лікування, а також складнощів, пов'язаних з необхідністю частих візитів до офтальмолога. По-друге, якщо величина кореляції між показниками якості життя і даними дослідження зорових функцій досить велика, то виникає питання що до доцільності вживання перших для оцінки результатів лікування хворих, оскільки дослідження зорових функцій проводиться в обов'язковому порядку. З врахуванням усього вищесказаного, нами зроблена спроба створення методики оцінки якості життя хворих ПВКГ, заснованої на широко вживаних за кордоном опитувальниках і адаптованого до специфіки обслуговування закріпленого контингенту.

Метою даної роботи є вивчення кореляційного зв'язку між показниками якості життя, визначеного за розробленою нами методикою і даними дослідження зорових функцій хворих ПВКГ.

Матеріали і методи

Нами було обстежено 37 пацієнтів-пенсіонерів Міністерства оборони з діагнозом ПВКГ обох очей в II і III стадіях захворювання, що перенесли оперативне втручання з приводу глаукоми на одному оці в терміни від 1 року до 5 років. Середній вік обстежуваних склав $64 \pm 6,3$ років, усі чоловіки. Всі пацієнти щодня використовували гіпотензивні очні краплі, причому 89% хворих застосовували комбінацію арутімола 0,25–0,5% і пілокарпіна 1%. Супутня патологія у більшості випадків за даними медичного огляду лікаря загальної практики

була представлена ішемічною хворобою серця, дифузним кардіосклерозом з хронічною серцевою недостатністю Н0-Н1. Дослідження якості життя проводили за допомогою запропонованого нами опитувальника, що включав 35 питань, об'єднаних в 3 шкали. Результати дослідження оцінювалися за сумою балів, отриманих при відповіді на кожне питання з поправкою на коефіцієнт кожної з шкал. Офтальмологічне обстеження включало дослідження гостроти зору, визначення суми градусів периметрії, безконтактну тонометрію, тонографію, тобто враховували дані, що мають чисельне вираження. Кореляційна залежність визначалася шляхом обчислення коефіцієнта кореляції за допомогою комп'ютерної програми Statistics for Windows.

Результати та їх обговорення

Коефіцієнт кореляції між показником якості життя і даними периметрії склав 0,43 ($p < 0,05$), що в цілому відповідає даним літератури. При обчисленні кореляційної залежності між гостротою зору і показником якості життя отримано значення коефіцієнта кореляції 0,52 ($p < 0,05$). Дані про кореляцію між цими величинами мало висвітлені в літературі, проте наші дослідження вказують на те, що найбільша величина кореляції з показниками якості життя отримана для даних, які пов'язані з гостротою зору. Тому виявлена нами залежність вимагає подальшого вивчення. Визначено, що показники якості життя не корелюють з рівнем внутрішньоочного тиску.

Висновки

1. Одержані значення коефіцієнта кореляції свідчать про те, що у пенсіонерів Міністерства обонони з глаукомою II і III стадіях зниження гостроти зору і звуження полів зору є значним, але не повністю визначальними чинниками погіршення якості життя хворих.

2. На зниження якості життя хворих ПВКГ впливають такі чинники, як незручності при регулярному вживанні очних крапель, психологічні проблеми, пов'язані зі свідомістю прогресування захворювання, необхідність частих візитів до офтальмолога.

3. Дослідження якості життя необхідно включати в схему обстеження хворих ПВКГ, оскільки дані стандартного офтальмологічного обстеження не визначають перебіг захворювання, методи його лікування на стан пацієнта.

Література

1. Алексеев В.Н. Оценка эффективности диспансерного наблюдения больных с первичной открытоугольной глаукомой / В.Н. Алексеев, Е.Б. Мартынова, О.А. Малеванная // Ерошевские чтения: Материалы Всерос. конф. – Самара, 2002. – С. 396–397.

2. Бессмертный А.М. К вопросу о показаниях к хирургическому лечению глаукомы. Глаукома: Материалы Всерос. научно-практ. конф. «Глаукома на рубеже тысячелетий: итоги и перспективы» / Бессмертный А.М. – М., 1999. – С. 178–181.

3. Егоров Е.А. Вестн. Офтальмологии / Е.А. Егоров, Е.В. Цибанева, А.Е. Егоров–1996. – Т. 112. – № 3. – С. 5–7.

4. Либман Е.С. Комплексная оценка распространённости глаукомы // Глаукома: Материалы Всерос. научно-практ. конф. «Глаукома на рубеже тысячелетий: итоги и перспективы» / Е.С. Либман, Е.А. Чумаева– М., 1999. – С. 303–306.

5. Либман Е.С. Глаукома как медико – социальная проблема // Глаукома: Сб. науч. трудов МНИИГБ им. Гальмгольца / Е.С. Либман, Е.В. Шахова, Е.А. Чумаева. – М., 1998. – С. 5–11.

6. Либман Е.С. Подходы к оценке качества жизни офтальмологических больных / Е.С. Либман, М.Р. Гальперин, Е.Е. Гришина, Н.Ю. Сенкевич // Клиническая офтальмология. – 2002. – Т. 3. – № 3. – С. 119–121.

7. Jampel H.D et al. Glaucoma patients' assessment of their visual function and quality of life // Jampel H.D., Schwartz A., Pollack I. Glaucoma.2002. – Vol. 11. – No. 2. – P. 154–163.

8. Wandell P.E. Quality of life among patients with glaucoma in Sweden // P.E. Wandell, M. Lundstrom, B. Brorsson Acta Ophthalmol. Scand, 1997.– Vol. 75.– No. 5.– P. 584–588.

Корреляция зрительных функций и показателей качества жизни у больных первичной открытоугольной глаукомой

Т.А. БИБИК, В.В. ТРЕТЬЯК

В статье проведен анализ корреляции зрительных функций и показателей качества жизни пенсионеров Министерства Обороны Украины с первичной открытоугольной глаукомой. Показано, что на качество жизни влияет метод лечения, психологические проблемы пациента и частые визиты к врачу.

Ключевые слова: зрительные функции, показатели качества жизни, первичная открытоугольная глаукома.

Correlation of visual function and life quality indicators of patients with primary glaucoma

T. BIBIK, V. TRETUYAK

The article deals with the analysis of correlation of visual function and life quality indicators of pensioners of the Ministry of defense of Ukraine with primary glaucoma. It has been proved that method of treatment, psychological problems of a patient and frequent visits to the doctor influence the life quality.

Key words: visual functions, life quality indicators, primary glaucoma.